

128 מדענים לראש הממשלה: יש לקבוע מיידית יעדים לאיפוס פחמני של הכלכלה

הוויכוח סביב הצעת המחליטים "כלכלה דלת פחמן 2050" של המשרד להגנת הסביבה, מתלהט • השבוע פנו כ-128 מדענים מהאוניברסיטאות הגדולות בישראל לראש הממשלה, ודרשו ממנו להתערב בנושא שני אשכנזי

14/1/21

הוויכוח סביב הצעת המחליטים "כלכלה דלת פחמן 2050" של המשרד להגנת הסביבה, מתלהט. הנושא מצוי במחלוקת בין משרדי הגנת הסביבה והאנרגיה, כאשר משרד האנרגיה מתנגד בשלב זה להעלאת יעדי האנרגיה הסולרית בשנת 2030 וליעדי קיצוץ הפליטות כפי שנקבעו בהצעת המחליטים. כעת, מקבל המשרד להגנת הסביבה רוח גבית מכיוון מפתיע; הקהילה המדעית בישראל.

השבוע פנו כ-128 מדענים מהאוניברסיטאות הגדולות בישראל לראש הממשלה, ודרשו ממנו להתערב בנושא ולאמץ את הצעת המחליטים כפי שנוסחה על ידי המשרד להגנת הסביבה. "אנחנו, מדענים ומדעניות מהאקדמיה הישראלית, מומחים ומומחיות העוסקים במסגרת המחקר וההוראה בהיבטים שונים של משבר האקלים, קוראים לכם ולממשלה בראשותכם לפעול ולאשר ללא דיחוי אסטרטגיה לאומית להתמודדות עם משבר האקלים ומעבר לכלכלה דלת עד מאופסת פליטות", כתבו המדענים לראש הממשלה, בנימין נתניהו, ולראש הממשלה החליפי, בני גנץ. "בדומה למדינות הנאורות בעולם, הדואגות לא רק לעתיד כדור הארץ אלא גם לכלכלתן, ממשלת ישראל חייבת לאמץ חזון של כלכלה שאינה מבוססת על דלקים פוסיליים ופועלת על פי עקרונות פיתוח וצמיחה בני קיימא".

דור העתיד בפנייה מרגשת לשרה גמליאל:
"אל תוותר עלינו. אל תוותר על ישראל".

צפו pic.twitter.com/r98Zily5ZV [SvivaMinistry@](#) [GilaGamliel@??](#)

- שומרי הבית (@homelandguards) January 12, 2021

הצעת המחליטים, כפי שפורסמה על ידי המשרד להגנת הסביבה, קובעת הפחתה משמעותית של פליטות הפחמן עד שנת 2050. בין היתר, מציע המשרד להגנת הסביבה שיעור של 95% שימוש באנרגיות מתחדשות במשק החשמל עד 2050, וכי פליטת גזי החממה כשנה זו תפחת לכל הפחות ב-85% מרמת פליטת גזי החממה בשנת 2015. בנוסף, קובעת ההחלטה כי בשנת 2030 יעמדו יעדי האנרגיה המתחדשת על 40%, ולא 30% כפי שקבעה הממשלה, וכי יופסק יבוא של מכוניות עם מנוע דיזל או סולר עד שנת

2030. יעדי משרד האנרגיה, עומדים על 80% הפחתת פליטות ב-2050 במשק, וכ-75% במשק החשמל. זאת, לצד שיפור שנתי של 1.3% במדד עצימות האנרגיה.

"אנו סבורים כי לממשלת ישראל ישנה חובה מוסרית וצורך לאומי להתמודדות עם משבר האקלים, וכן מחויבות בינלאומית במסגרת הסכמי האקלים", כתבו המדענים. "האנושות הכירה בחומרת משבר האקלים, ולפיכך בוועידת פריז התחייבו מדינות העולם, לרבות מדינת ישראל, לגבש עד לסוף שנת 2020 יעדים ותכניות אסטרטגיות למעבר לכלכלות דלות ואף מאופסות פליטות גזי חממה. עד היום, למעלה מ-100 מדינות כבר התחייבו למעבר לכלכלות מאופסות פליטות, וישראל היא אחת הבודדות מקרב מדינות ה-OECD אשר טרם קבעה יעדים ואסטרטגיה לכלכלה דלת פחמן".

המדענים הוסיפו כי "השתהות זו של הממשלה לא רק פוגעת באינטרס הכלכלי והסביבתי שלה, אלא גם מסכנת את מעמדה של ישראל כמדינה מפותחת ומתקדמת", וכי לאי החלטה בנושא ישנן השלכות בינלאומיות ולאומיות הרות אסון. באשר לסיכון הבינלאומי-כלכלי, טוענים המדענים כי "הלחץ הבינלאומי על ישראל צפוי להתגבר בעוד מספר שבועות כאשר ממשל ביידן צפוי לאשר את תכנית האקלים השאפתנית שלו, הקובעת כי עד לשנת 2035 משק החשמל בארה"ב יהיה מאופס פליטות ועד לשנת 2050 הכלכלה כולה תהיה מאופסת פליטות. בנוסף, בחודש שעבר הכריזו מנהיגי האיחוד האירופי על הפחתת פליטות בהיקף של 55% עד לשנת 2030!".

בין החותמים על המכתב, פרופ' אלון טל, פרופ' אופירה אילון, פרופ' עדי וולפסון, פרופ' רועי הולצמן, פרופ' שלומית פז, פרופ' ניר אוריון, ד"ר שירה בוקצ'ין, פרופ' קולין פרייס, פרופ' אורי שיינס, ד"ר איל רוטנברג, ד"ר מיה נגב, פרופ' יעל לובין, ד"ר חגית אולנובסקי, ד"ר רם פישמן, פרופ' חגי לוי, פרופ' עינת אהרונב, פרופ' און ברק ועוד רבים אחרים.

"תגובה מושכלת, מוסרית ונחושה למשבר האקלים אינה סובלת דיחוי"

יעדי איפוס הפליטות, כוללים בעולם השקעות חסרת תקדים במבט קדימה, כך שהמעבר של המדינות לכלכלות הנקיות יהיה חלק וימנעו טלטלות כלכליות במשק. כך, האיחוד האירופי מתכנן להשקיע טריליון יורו בעשור הנוכחי בפיתוח כלכלה ירוקה, שעה שתכניתו של ביידן לאיפוס פליטות בארה"ב עד 2050 כוללת השקעות של כ-2 טריליון דולר, נוסף על השקעה בהיקף של 3 טריליון דולר על ידי המגזר הפרטי לאותה מטרה. המדענים החתומים על המכתב, מזהירים את נתניהו מפני הבאות אילו ישראל תשאר מאחור, ואומרים כי "נוכח כל אלה היצואנים הישראליים יתקשו להתמודד בשוקי היעד האירופאים והאמריקאיים מבלי להפחית פליטותיהם, בשל משטר המיסוי המתוכנן בהם".

שבר האקלים והשלכותיו (גלי חום וקור, שינוי מופע הגשם, בצורות, הצפות, התפרצות מחלות ועוד) צפויים להיות חמורים יותר ב מזרח הים התיכון, בו שוכנת ישראל, שכן זהו אזור רגיש ופגיע במיוחד. ההשלכות הכלכליות של השפעות אלה עצומות: הצפות תכופות ועליית מפלס הים צפויים להוביל להרס נרחב של מבנים ותשתיות, פגיעה ברכוש, וחלילה

בנפש, פגיעה קשה בתנובה החקלאית, התפשטות מהירה של מחלות ומזיקים, שריפת יערות ועוד, בהיקף ובתדירות שלא הכרנו, לצד הכחדה מואצת של מיני צמחים ובעלי חיים, ועוד. איפוס פליטות הפחמן וגמילה מדלקים מאובנים הדוחפים כלפי מעלה את הפליטות, עשויות למנוע מישראל התמודדות עם אירועי אקלים קיצוניים ותדירים.

לפי מכתב המדענים, גם הסיכון טומן בחובו הזדמנות כלכלית. לדבריהם, "הניסיון הגלובלי מלמד שעל כל משרה שנגרעת מהתעשייה הפוסילית, נפתחות 2-3 משרות בתעשיית האנרגיה המתחדשת. גם הפסקת הסבסוד הכבד של התעשייה הפוסילית, הורדת יוקר המחיה בהיות האנרגיה הסולארית המקור הזול ביותר לייצור חשמל כיום והקטנת עלויות התחלואה מזיהום אוויר, יתרמו את תרומתם להזנקת הכלכלה, כך ששכרה של ישראל יהיה בצידה באימוץ מהליכים אלו".

המדענים מסכמים את מכתבם ואומרים; "אנו, המדענים, מדגישים את התפקיד החשוב של האקדמיה והקהילה המדעית בישראל בגיבוש תכניות היישום ובעדכון היעדים הלאומיים להתמודדות עם שינויי אקלים. לנוכח חומרת משבר האקלים אנו סבורים כי על הממשלה לפעול ולאשר בדחיפות את הצעת המחליטים לממשלה שגיבש המשרד להגנת הסביבה, על אף שאנו בעיצומה של מערכת בחירות. תגובה מושכלת, מוסרית ונחושה למשבר האקלים אינה סובלת דיחוי".

כפי שמציינים המדענים עצמם, הקונצנזוס המדעי העולמי אשר בא לידי ביטוי בדו"ח ה-IPCC האחרון משנת 2019 מראה כי מעבר לכלכלה דלת פחמן אינו מספיק וכי על מדינות העולם להגיע לכלכלות מאופסות פליטות עד לשנת 2050, כפי שהתחייבו כבר מרבית מדינות ה-OECD ולמעשה גם מרבית העולם. בניגוד למדינות אחרות בעולם, הוויכוח בישראל בין המשרד להגנת הסביבה ובין משרד האנרגיה הוא על יעדים שאפתניים פחות, צנועים יותר. אין שאיפה לאיפוס הפליטות עד 2050, אלא לכלכלה דלת פחמן.

האם יש די בכך? לפי פרופ' אלון טל, "אני חושב שאלו יעדים שאפתניים. מה שאנחנו מתחייבים אליו עכשיו בהצעת המחליטים, הוא ירידה אמיתית וגולמית של 27% עד 2030, בזמן שהאוכלוסייה בישראל גדלה ב-2% בשנה. אם לא היה אצלנו גידול אוכלוסין, זה היה סביר. במצב הנתון, זה משמעותי. צריך לומר גם שהיחיד שמקיים כרגע את ההבטחות שלנו או היעדים שלנו בהסכם פריז, הוא משרד האנרגיה. שדרוג היעדים הוא חשוב. בעוד עשור כשיצטרפו שוב לקבל החלטה ולשדרג יעדים, הטכנולוגיה תתפתח יותר, ונוכל להציב יעדים שאפתניים יותר. כרגע, אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו להישאר מאחורי אירופה וארצות הברית. אנחנו צריכים לסמן את הכיוון קדימה".